

Informaatiolukutaidon kansainvälistä verkostoitumista wikissä ja LILAC-konferenssissa

Tiina Heino & Päivi Helminen

Suomen yliopistokirjastojen neuvoston nimittämä informaatiolukutaidon kansainvälinen kirjeenvaihtajaryhmä toimii yliopistokirjastojen kansallisen verkoston alaisena. Ryhmän tarkoituksena on informaatiolukutaitoon liittyvien tietojen ja kokemusten vaihtaminen Isossa Britanniassa toimivan CILIP-järjestön IL-ryhmän jäsenten kanssa. Yhteistyön kulkua voi seurata myös kirjeenvaihtajien wikistä (<https://wiki.helsinki.fi/InternIL/International+Information+Literacy+Cooperation>). Verkosto lähetti kaksi suomalaista kirjeenvaihtajaa CILIPin vuotuisen LILAC 2009 -konferenssiin, jossa he tapasivat kollegoita ja kuuluivat uusinta uutta informaatiolukutaidon alueelta.

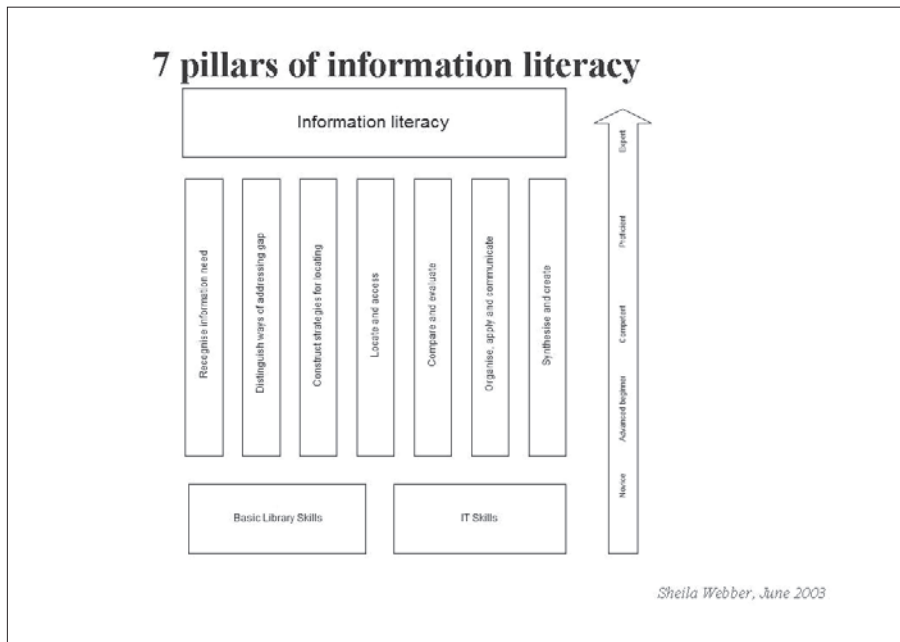

LILAC-konferenssin ilmoittautumisaulassa pääpuhujia keskustelemassa

Britannian Cardiffissa järjestettiin jälleen vuosittainen informaatiolukutaitoon suuntautuva LILAC 2009 -konferenssi (LILAC = Librarians Information Literacy Annual Conference). Konferenssin järjestäjänä on toiminut brittiläisen kirjastoalan järjestön CILIP:n informaatiolukutaitoryhmä. Tapahtuman teemoina olivat tänä vuonna mm. tutkiva oppiminen, uudet teknologiat, elinikäinen informaatiolukutaito ja tutkimuk-

sen tukeminen. LILAC-konferenssista saimme monia hyviä vinkkejä alan parhaista käytännöistä, mutta luottamuksemme vahvistui myös siihen, että olemme jo tehneet hyvää työtä Suomessa ja olemme etenemässä tulevaisuuteen oikeasuuntaisesti.

Konferenssi järjestetään vuosittain ja vuorossa oli viides juhlavuosi. Osallistujamäärä on kasvanut joka vuosi – nyt oli tiistaiksi (keskimmäi-

SCONUL Seven Pillars Model for Information Literacy

nen päivä) ilmoittautunut 290 osallistujaa. Konferenssi on myös muuttunut yhä kansainväliemmäksi ja osallistujia oli jo yhdeksästä maasta. Konferenssi pidettiin Walesin pääkaupungin Cardiffin yliopistoalueella.

Verkkomatkailu voi tarjota parhaat palat tutkimuksesta

Konferenssin avanneen pääpuheen piti, Melissa Highton (Oxfordin yliopisto) aiheenaan uudet teknologiat. Hänen esityksensä omalaatuinen otsikko, ”Managing your flamingo”, viittaasi tarinaan Liisasta Ihmemaassa. Siellähän Liisa joutuu pelaamaan tuttua krokettipeliä aivan uudella mailalla eli flamingolla.

Highton käsitteli olemassa olevan informaation syntetisointia ja analysointia ja tarjosi siihen oivalluksia ja tulevaisuuden ennakointia uusien teknologioiden avulla. Hänen ideansa liittyivät suoraan ns. seitsemänteen informaatiolukutaidon pilariin. Britanniassa yleisesti tunnettu IL-malli on SCONUL:in (Society for College, National and University Libraries) tuottama seitsemän pilarin malli.

Nykyään opiskelijat joutuvat hallitsemaan laa-

jalti erilaisia teknologioita. Elinikäinen oppiminen tuo eteen vielä laajemman haasteen. Valmennamme opiskelijoita työpaikkoihin, joita ei ole vielä luotu. Opetamme heitä käyttämään teknologioita, joita ei ole vielä keksitty. He joutuvat myös ratkomaan ongelmia, joita ei ole vielä olemassa.

Uuden teknologian avulla voivat tämän päivän opiskelijat myös liikkua ja laajentaa maailmankuvaansa nopeasti. He voivat esimerkiksi tehdä eräänlaisen ”Grand Tourin” ja tutustua haluamansa alan parhaimpaan tutkimukseen eri maissa pelkästään tietoverkon kautta. Esimerkiksi Nobel-palkittujen luennot on saatavilla iTunesista. Grand Tour oli suosittua erityisesti ajanjaksona 1660–1840, jolloin nuoret miehet lähetettiin Keski-Eurooppaan tapaamaan tärkeitä henkilöitä, mikä oli erittäin etuoikeutettua ja vain harvoilla oli varaa siihen. Uuden tekniikan avulla jokaiselle meistä tarjoutuu itse asiassa mahdollisuus tehdä oma Grand Tourinsa.

Lisätietoja:

Steeple Podcast Portal: <http://podcast.steeple.org.uk/>

Päivi Helminen

Päivi Helminen (vasemmalla) ja Tiina Heino esittelemässä posteriaan TVT-aokortista

Kirjaston asiantuntemus opintojen suunnitteluun

Tiistaiaamun pääpuhujaksi oli Patricia Iannuzzi Nevadan yliopistosta Las Vegasista. Hänen aiheenaan olivat uuden sukupolven oppijat (”Transforming Education for Next Generation Learners”).

Iannuzin erityisenä mielenkiinnon kohteena oli, miten opiskelijoiden mielenkiinto saataisiin suunnattua ja ylläpidettyä oppimisessa ja opiskelussa. Esitykseen kuului filmin, jossa oli haastateltu tieto- ja videopeleistä innostuneita opiskelijoita. Haastatteluiden tarkoituksena oli saada selville, mitkä ovat innostavat ja sitouttavat tekijät pelaamisessa. Edelleen hän pohti, miten laitokset ja osastot ovat valmistautuneet kouluttamaan näistä uusista opiskelijoista päteviä ammattilaisia tulevaisuuden liike-elämän palvelukseen.

Iannuzzi korosti myös, miten tärkeää korkeakoulujen kirjastoille on tuntee taustaorganisaatioidensa tieteenalat. Olisi myös tärkeää olla perillä siitä, mitä omassa yliopistossa ja oman maan koulutuspolitiikassa tapahtuu ja tuntee koulutukseen liittyvät keskeiset dokumentit. Jos kirjasto haluaa toimia vaikuttajana, nämä taustat olisi tunnettava

ja niihin olisi osattava viitata sopivissa yhteyksissä. Tässä suhteessa pääsemme Suomessa hieman helpommalla, koska yhteiskuntamme ja koulutustarjontamme on yhtenäisempää, koulutuspoliittisista linjauksista perillä oleminen ei ole ylivoimaisen vaikeaa. Niihin voi jopa vaikuttaa.

Iannuzin mukaan ei ole tärkeää, millä nimellä informaatiolukutaitoon kuuluvia asioita nimitetään – tärkeintä on, että ne ovat mukana opetussuunnitelmissa, oppimistavoitteista ja arviointityökaluissa. Oppimistavoitteiden laadinnassa kirjaston henkilökunnan pitää myös tarjota oma asiantuntemuksensa.

Kirjaston henkilökunnalla on myös tärkeä rooli tiedonvälittäjänä tieteenalojen ja laitosten välillä. Kirjaston henkilökunnalla on tilaisuus olla tekemisissä eri alojen tutkijoiden ja opettajien kanssa aivan eri tavalla kuin yksittäisen laitoksen opettajalla. Samalla kirjastoille tarjoutuisi otollinen tilaisuus hyvien käytäntöjen välittämiseen myös siksi, koska kirjastot ovat neutraali risteyspaikka eri tieteenalojen välillä. Iannuzzi korosti, että kirjaston asiantuntijoiden pitäisi tulla kutsutuiksi ns. ”oikeisiin pöytiin” tai tarvittaessa teh-

dä itse aloitteita päästäkseen tiiviimpään yhteistyöhän tutkijoiden ja laitosten kanssa.

Kirjasto digitaalisen demokratian tukijana

Toinen pääpuhuja tiistaina oli Leslie Burger Yhdysvalloista Princetonin kaupunginkirjastosta. Hänen aiheensa oli verkkodemokratia ja kansalaisuus digitaalisessa maailmassa ("From Information Literacy to Digital Citizenship: Libraries and the New Democracy").

Burgerin mukaan tiedolla on keskeinen merkitys demokratialle ja sen toteutumiselle. Kirjastot ovat aina tarjonneet painettuja tiedonlähteitä kansalaisilleen, mutta uuden elektronisen tiedon aikakautena on tärkeää jatkaa tiedon jakamista digitaalisessa muodossa.

Kirjastoille syntyy verkkodemokratiassa myös uusia tehtäviä, sillä tiedonhakijat täytyy opastaa käyttämään uusia palveluja ja välineitä elektronisen tiedon saamiseksi käyttöön. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on entistä tärkeämpää, että kirjastot tarjoavat kansalaisille internetyhteyden ja antavat tukea tiedonhakuun. Leslie Burger totesi Thomas Jeffersonia siteeraten: "Informaatio on demokratian maksuväline".

Parhaista käytännöistä vinkkejä opetukseen

Rinnakkaisessiot olivat pääosin käytännönläheisiä, ja niistä sai vinkkejä esimerkiksi opetuksen suunnitteluun. Rinnakkaisessioita oli vaikea valita, koska sessioita oli useita samaan aikaan ja kiinnostavia aiheita oli paljon. Kiinnostavina aihepiireinä voi mainita mm. kirjastohenkilöstön koulutautumisen ja osaamisen jakamisen sekä IL-markkinointiaineistot ja oppimateriaalit.

Kirjastot ovat tuottaneet laajalti erilaisia verkkoaineistoja ja niistä sai runsaasti hyödynnettävää omaan opetukseen. Erilaisia markkinointiaineistoja ja vinkkejä oli myös paljon esillä. Esimerkkeinä kannattaa mainita seuraavien osoitteiden aineistot:

<http://www.ncl.ac.uk/library/staff/infolit/>

<http://iskillzone.uwe.ac.uk>

Web 2.0 -sovellukset, kuten Twitter sekä Second Life, olivat voimakkaasti esillä esityksissä. Myös opiskelijoiden ja tutkijoiden tiedonkäyttöön oli ilmeistä kiinnostusta. Esimerkiksi Maggie Fieldhouse kantoi huolta opiskelijoiden että tutkijoiden tiedonhakutaidoista. Hänen mukaansa sekä opiskelijat että varttuneet tutkijatkin näyttävät tyytyvän pinnalliseen tiedonhakuun, eivätkä hahmota hyvin informaatioavaruuden kokonaisuutta. Hakukoneet, erityisesti Google, tarjoavat houkuttelevan helpon tien, jolloin tiedonhakijat eivät tule ajatelleeksi, miten monimutkainen järjestelmä on sen takana.

IL-osaamisen arviointia pidettiin ehdottaman tärkeänä. Välineinä tähän voisivat toimia esimerkiksi oppimispäiväkirja, hakustrategioiden palauttaminen sekä ainelaitoksen opettajan kommentit. Porkkanana tarjolla voisi olla esimerkiksi se, että mitä yksityiskohtaisemmin ja selkeämmin opiskelija raportoi hakunsa, sitä paremmin opettaja pystyy antamaan palautetta.

Oma esityksemme käsitteli Helsingin yliopiston ensimmäisen vuoden opiskelijoille pakollista tieto- ja viestintäteknikan ajokorttia (TVT), johon kuuluu kirjastojen vastuulla oleva tiedonhankintaosio. Koko yliopiston kattava TVT-ajokortti -opintojakso oli yllättävän tuore ja edistysellinen asia, kun sitä vertasi muiden yliopistojen tilanteeseen. Siitä oltiin kiinnostuneita ja jopa kateellisia. Ensi vuoden LILAC-konferenssissa on toivottavasti mukana yhä useampia esityksiä Suomesta. 📖

Lisätietoja konferenssista:

LILAC, <http://www.lilacconference.com/>

Tietoa kirjoittajista:

*Tiina Heino, informaattikko
Terko – Terveystieteiden keskuskirjasto
Helsingin yliopisto
email. tiina.heino@helsinki.fi
Päivi Helminen, tietoasiantuntija
Viikin tiedekirjasto
Helsingin yliopisto
email. paivi.helminen@helsinki.fi*